
**RUS, O‘ZBEK VA INGLIZ MAQOLLARIDA PAREMIOLOGIYANING
STRUKTURAVIY-SEMANTIK XUSUSIYATLARI TAHLILI**

Saidov Muslimbek Otabekovich

Navoiy davlat universiteti Ingliz tili va adabiyoti fakulteti birinchi kurs magistranti

Annotatsiya. Maqolada rus, o‘zbek va ingliz tillari paremiologiyasida qo‘llanilgan maqollar elementlari bilan taqqoslanadi. Paremiologiya birliklarni har uchala tildagi maqollar bilan ham izohlagan. O‘rtasidagi tarkibiy farqlarni aniqlash uchun ushbu maqolada namuna sifatida ishlatiladigan ko‘plab misollar mavjud. Har uchala tildagi strukturaviy-semantik elementlar, maqola tilshunosligida paremiologiyaning paydo bo‘lish tarixidan boshlanadi, so‘ngra paremiologik birliklarning asl ma‘nosi haqida so‘z boradi.

Maqola strukturaviy-semantik tahlilning paremiologik birliklar, ya‘ni qismlari haqidagi tadqiqotlarni taqqoslashda, qo‘shimcha ilmiy material sifatida foydalanilishi mumkin. Boshqa tomondan, maqola qo‘shimcha material sifatida leksik fondni boyitishda yordam beradi.

Kalit so‘zlar: paremiologiya, maqola, paremiologik birliklar, lingvistik, strukturaviy-semantik, leksikologiya

Аннотация. В этой статье сравнивается паремология русского, узбекского и английского языков с элементами используемых пословиц. Паремология объясняла единицы пословицами на всех трех языках. В этой статье использовано множество примеров, иллюстрирующих структурные различия между ними. Структурно-семантические элементы во всех трех языках. Статья начинается с истории паремологии в языкознании, а затем рассказывается об исходном значении паремологических единиц.

Статья может быть использована как дополнительный научный материал при сравнении исследований по паремологическим единицам, то есть частям структурно-семантического анализа. С другой стороны, статья способствует обогащению лексического фонда дополнительным материалом.

Ключевые слова: паремология, артикль, паремологические единицы, лингвистическая, структурно-семантическая, лексикология.

Abstract. The article compares the elements of proverbs used in the Russian, Uzbek, and English paremiology. Paremiology units are explained by proverbs in all three languages. Many examples are used in this article to identify structural differences between them. Structural-semantic elements in all three languages begin with the history of the emergence of paremiology in linguistics and then talk about the original meaning of paremiological units.

The article can be used as additional scientific material when comparing studies on paremiological units, that is, parts of structural-semantic analysis. On the other hand, the article helps to enrich the lexical fund as additional material.

Keywords: paremiology, article, paremiological units, linguistic, structural-semantic, lexicology

KIRISH. O‘zaro munosabatlarni o‘rnatish istagi insonning istaklari va ustuvor yo‘nalishlaridan biridir. Ma‘lumki, munosabatlarni o‘rnatish zarurati ishlab chiqarishda, oilada, jamiyatda bo‘lish zarurati bilan belgilanadi. Ma‘naviy hayotga kelsak, madaniy tajribaga bo‘lgan ehtiyoj bu yerda jamiyatning xatti-harakatlari tamoyillari va me‘yorlarini va ushbu jamiyatning asosiy hujayrasi hisoblangan maxsus ijtimoiy muhitni takomillashtirishdir.

Shaxsning rivojlanishini, ayniqsa shaxsning mavjudligini o'zgartirish juda qiyin, chunki u muloqotdan tashqarida jamiyat bilan ham bog'liqdir. Bir so'z bilan aytganda, muloqot professional manfaatlar va boshqa umumiy manfaatlariga asoslangan uchrashuvlar va begonalar haqidagi odamlar o'rtasidagi muloqot va munosabatlar haqidagi odatiy g'oyalar bilan mujassamlashgan.

Boshqalar bilan munosabatlarga kirishar ekanmiz, biz doimo milliy munosabatlar tilidan emas, balki kasbiy guruhdan, hatto insonlar o'rtasidagi buzilmas munosabatlar yuzaga kelishini tushunamiz.

METHOD. Biz allaqachon bilganimizdek, maqollar ko'pincha muayyan vaziyatda qo'llaniladi, lekin ularning alohida tarkibiy qismlarini aniqlanmaydi, ammo vaziyat ular aslida ifodalaydigan biron bir mashhur yoki taniqli odatlarga nisbatan butun vaziyatni aniqlamaydi.

Odamlar tajribasini umumlashtirganda, maqollar deyarli faqat bitta odamga - ularning fe'l-atvoriga, xatti-harakatlariga, jamiyat va oiladagi munosabatlariga qaratilgan: **“В единении сила – Kuch birlikda – Unity is strength; Один в поле не воин – Yolg'izlik kishi yurtida bilinar – Life is short, serve selflessly”**.

Oilaviy munosabatlar ham millat va illatda eng dolzarb mavzulardan biridir. Inson aqli mavjudot sifatida uzoq vaqtdan beri o'z-o'zidan, u avlodga, jamiyatga yoki guruhga qo'shilishni xohlaydi. Lekin, ehtimol, oiladan tashqari hech qanday munosabatlarda samimiy sevgi, moslik, e'tibor, iliqlik va mehr yo'q. Oila, yashash joyi sifatida, birinchi navbatda, ma'lumotga, yaqin muloqotga, qarindoshlar va do'stlar davrasidagi tinch muhitga mos kelishi kerak: **“Седьмая вода на киселе – Ayrganni ayiq yer, bo'linganni bo'ri – The seventh water on jelly”**.

Oila bilan bog'liq munosabatlarning xususiyatlari uchun ular asosan maqollarda qo'llaniladi, ular keng tarqalgan. Misol uchun: **“Отогреть змею на своей груди – Ponni qo'ynida saqlash – He who has enemies, let him not sleep”**.

NATIJA. Shuning uchun bo'lsa kerak, insonlar mehriга nisbatan aytilgan maqollarga ishonchsizlik, maslahatlariga quloq solmaslik, fikrini jiddiy qabul qilmaslik va har doim ham o'z uslublariga amal qilib, o'z bilganidan qolmaslik yuqori darajada turadi.

Rus, ingliz va o'zbek tillaridagi maqollarni tahlil qilish barobarida insonlarga g'amxo'rlik qilish, salbiy g'amxo'rlikni qoralashlarni kamroq o'z ichiga oladigan munosabatni shakllantirish maqsad qilingan. Biz maqollarni yetarlicha o'rgandik, bu fonning nuri ko'rinmadi. Biz insonlarga nisbatan bir-biriga salbiy munosabat haqidagi maqollarni tahlil qildik. Shu barobarida, ushbu tahlillarning o'zbek maqollariga nisbatan ham munosabatini muvaffaqiyatli ochishga harakat qildik.

Shunday qilib, rus, o'zbek va ingliz maqollarida insonlar o'rtasidagi munosabatlarni taqqoslab, biz ushbu maqola munosabatlarni turli yo'llar bilan aks ettirishini ko'rsatdik.

Millatlar nuqtai nazaridan insonlar mukammal mavjudotdir. Shu munosabat bilan tahlil qilingan maqollar insonlar o'rtasidagi mehr-oqibat, insoniylik fazilatlarini keng yoyish va yovuzlik urug'ini sochmaslikni targ'ib qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Urinovna H. N. SCIENTIFIC ONOMASIOLOGICAL ANALYSIS OF THE NAMES OF NATIONAL GAMES //Нововведения Современного Научного Развития в Эпоху Глобализации: Проблемы и Решения. – 2023. – Т. 1. – №. 3. – С. 1-3.

2. Urinovna H. N. The importance of learning the names of folk games //Asian Journal of Multidimensional Research. – 2022. – Т. 11. – №. 4. – С. 145-149.
3. Шомуродова З. Р. Основное содержание перевода научной и технической литературы //Вопросы науки и образования. – 2020. – №. 11 (95). – С. 70-74.
4. Rajabovna S. Z. Peculiarities of Translating Technical Texts from Uzbek into English //European Journal of Research Development and Sustainability. – 2022. – Т. 3. – №. 2. – С. 15-17.
5. Rajabovna S. Z. Texnik Yo'riqnomalarning Grammatik Uslubi Va Ularning Tarjima-dagi Ahamiyati //Journal of Innovation in Education and Social Research.